

Juliusz Kossak (1824-1899)

Juliusz Fortunat Kossak herbu Kos, urodził się 29 października 1824 r. w Nowym Wiśniczu. Zmarł 3 lutego 1899 w Krakowie. Jego ojcem był Michał Kossak (zm. 1833), właściciel niewielkiej wsi Knihinin pod Stanisławowem sędzia w Stanisławowie, Wiśniczu i Lwowie, a matką Antonina z Sobolewskich. Juliusz miał dwóch młodszych braci: Leona i Władysława. W dzieciństwie Juliusz mieszkał we Lwowie. Tu uczył się też w szkole Ojców Bazylianów. Spełnił też marzenie matki i ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Lwowskim. Jednocześnie uczył się malarstwa u Jana Maszkowskiego, cenionego lwowskiego pedagoga. Ale jego pierwszym mistrzem i doradcą był malarz koni, Piotr Michałowski.

Dzięki temu, że potrafił umiejętnie korzystać ze znajomości i protekcji, związał się ze środowiskiem ziemiańskim. Bywał w ich dworach, obserwował życie możnych ówczesnego świata, malował sceny z polowań, portrety, konie, stadniny. Mając 31 lat poślubił Zofię Gałczyńską. Młode małżeństwo wyjechało do Paryża, gdzie przez pięć lat Kossak studiował zbiory muzealne. Tu przyszli na świat wszyscy trzej synowie Juliusza: bliźniacy Wojciech i Tadeusz (w noc sylwestrową 1856/1857, stąd różnica w datach urodzenia) oraz młodszy Stefan (1858). Ojcem chrzestnym najstarszego, Wojciecha, został przyjaciel malarza, znany batalista francuski, Horacy Vernet. Do Warszawy Kossakowie wrócili w 1860 r., a Juliusz przyjął posadę kierownika działu artystycznego "*Tygodnika Ilustrowanego*". Został ilustratorem, malował sceny batalistyczno-historyczne. W 1868 r. wyjechał do Monachium, a po powrocie osiedlił się wraz z rodziną - czyli z żoną i piątką już dzieci, bo urodziły się im jeszcze dwie córki, Zofia i Jadwiga - w Krakowie. Kupił dworek, początkowo zwany Wygodą, później Kossakówką. Opuścił Warszawę, bo nie chciał kształcić synów w zrusyfikowanych szkołach.

W Kossakówce spotykała się elita artystyczna Krakowa: Adam Asnyk, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Witkiewicz, Józef Chełmoński i wielu innych malarzy, pisarzy, aktorów. Juliusz Kossak angażował się w działalność kulturalną Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, krakowskiego oddziału Muzeum Narodowego, komitetu organizacyjnego obchodów 50-lecia pracy Józefa Ignacego Kraszewskiego, Koła Artystyczno-Literackiego. W 1880 został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu przez cesarza Franciszka Józefa. Malował i mieszkał do końca życia w Kossakówce. Bez wahania można stwierdzić, że dał początek malarskiemu klanowi Kossaków, o czym świadczy trwające do dziś zainteresowanie ich dziełami ze strony osób prywatnych, galerii i muzeów. Pierwszym po Juliuszu był jego syn Wojciech. A potem następni.

Twórczość

Najważniejsze dzieła o treści historycznej: *Żółte Wody*, *Rycerze przed bitwą*, *Stadnina Mohorta*, *Sobieski pod Wiedniem* (1882), *Rodakowski pod Custozą* (1868), *Czarniecki pod Płockiem*, *Elekcja Jana Kazimierza*, *Chodkiewicz pod Smoleńskiem*, *Wjazd cesarza Franciszka Józefa do Krakowa*, *Bitwa pod Zborowem*, *Bitwa pod Parkanami* (1883), *Bitwa pod Raszynem* (1884) oraz *Bitwa pod Ignacem* (przed 1893).

Cykle, obejmujące dzieje rodzin: Fredrów, Gniewoszków, Tyszkiewiczów, Lipskich, Morstinów i in.

Sceny rodzajowe: *Jarmark koński w Krakowie*, *Omnibus warszawski*, *Wesele krakowskie*, *Polowanie w zimie*, *Polowanie w Karpatach*, *Polowanie w Poturzycy u Dzeduszyckich*, *Polowanie na wilki*, *Mohort prezentujący stadninę księciu Józefowi Poniatowskiemu* (1858) i *Portret konny Aleksandra Tykła* (1864), *Myśliwy z ogarami* (1869), *Wyjazd na polowanie z sokołem* (1868), *Odsiecz smoleńska* (1879), prawdziwe arcydzieło akwarelowe *Stadnina na Podolu* (1886), *Stadnina na łące* (1891), *Kazimierz Pułaski pod Częstochową* (1883) i in.

Portrety: hrabiego Łubieńskiego z córką, hrabiego Rzewuskiego, generała J. Kruszewskiego, hr. J. Dzeduszyckiego, *Portret konny księcia Eustachego Sanguszki* (1871), *księcia Józefa Poniatowskiego na koniu* (1879), *Lisowczyk na białym koniu* (ok. 1860-1865) i in.

Ilustracje do dzieł: Adama Mickiewicza, Henryka Sienkiewicza, Wincentego Pola, *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska, i in.

Projekty medali dla pracowni Kurnatowskiego w Krakowie: medal na jubileusz odsieczy Wiednia w roku 1883, medal Kościuszki (1894), Rzeź krożańska (1893) i medal J.H. Dąbrowskiego.